

Pedagogische praktijk in Beeld 2024

Hoe beoordelen PiB-gebruikers de pedagogische kwaliteit?

Januari 2025

Kinderopvangorganisaties zijn - conform de wet kinderopvang - zelf verantwoordelijk voor de pedagogische kwaliteit.

Het zelfevaluatie- instrument *Pedagogische praktijk in Beeld* biedt de mogelijkheid om inzicht te krijgen in de pedagogische kwaliteit per groep, per locatie, van locaties bij elkaar (een cluster), en per organisatie.

De PiB-monitor is optimaal afgestemd op de GGD-inspectie, omdat de monitor dezelfde vier pedagogische basisdoelen als de GGD hanteert: *Emotionele veiligheid, Persoonlijke competentie, Sociale competentie* en *Overdracht van normen en waarden*. Daarnaast wordt in PiB ook de *Kwaliteit van de leefomgeving in kaart gebracht*. Binnen elk **doel** worden meerdere **subdoelen** onderscheiden.

PiB: hoe gebruik je het?

In veel gevallen vult de pedagogisch coach, soms tegelijkertijd met een kwaliteitsmedewerker of vestigings-manager, tijdens een observatie op de groep ter plekke het instrument online in.

De gegevens kunnen in rapportages per groep, locatie, per cluster van locaties en per organisatie worden weergegeven.

Observaties van dezelfde groep kunnen met elkaar worden vergeleken. Het is mogelijk om een ontwikkeling zichtbaar te maken als de observaties worden herhaald.

De conclusies uit de rapportages spelen een rol in de dialoog tussen pedagogisch professionals over de pedagogische kwaliteit.

Daarmee vormen de observaties een belangrijk onderdeel van de kwaliteits-cyclus op het niveau van groep, locatie, cluster en organisatie.

Door het betrouwbare en gevalideerde instrument te gebruiken is er sprake van onafhankelijkheid en uniformiteit in de observaties.

Er worden per doel en subdoel meerdere items beoordeeld door duimpjes omhoog of duimpjes omlaag te geven:

- Voorbeeld voor anderen
- Voldoende (voldoet aan de eisen)
- Wenselijk verbeterpunt
- Noodzakelijk verbeterpunt

Aan deze duimpjes worden de waarden 4, 3, 2 en 1 gegeven en *per subdoel* wordt een gemiddelde berekend. Deze worden gebruikt om ook *per doel* van pedagogische kwaliteit een gemiddelde te berekenen.

Voorbeeld rechts: een item voor het **doel** *emotionele veiligheid*, **subdoel** *De beroepskrachten communiceren met de kinderen*

emotionele veiligheid - communiceren

Respectvol contact (2)

Positief	Negatief
De beroepskrachten zijn geduldig en volgen in hun interactie initiatieven van het kind. De beroepskrachten laten merken dat ze kinderen begrijpen en reageren adequaat op hen.	De beroepskrachten hebben een hoog tempo en zijn ongeduldig naar de kinderen toe. De beroepskrachten reageren vanuit eigen belang .
[+]	[+]

    n.v.t.

opmerking(en):

doel

Emotionele veiligheid

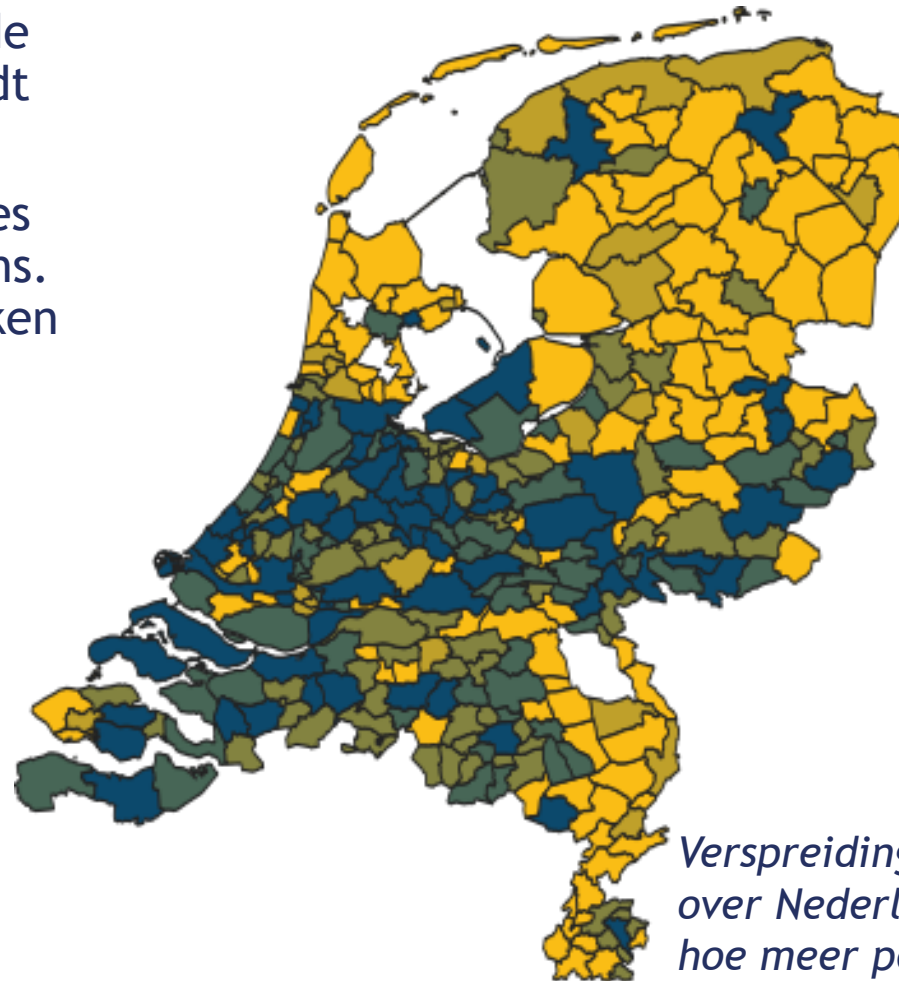
subdoelen

- De beroepskrachten communiceren met de kinderen
- De beroepskrachten hebben een vertrouwde relatie met de kinderen
- Er heerst een ontspannen, open sfeer in de groep
- Er is informatieoverdracht en -uitwisseling tussen ouders en beroepskrachten
- Kinderen hebben vaste beroepskrachten en bekende leeftijdsgenootjes om zich heen

PiB is een instrument dat eerst en vooral in de **dagelijkse praktijk** van de kinderopvang wordt gebruikt.

De observaties zijn **vertrouwelijk**: organisaties hebben alleen toegang tot hun eigen gegevens. Binnen een organisatie kan worden afgesproken wie met wie mee kan kijken.

Voor deze rapportage werden de observatiedata wederom omgezet naar een **geanonimiseerd bestand** waarin alleen nog het jaar van observatie, soort kinderopvang (kinderdagverblijf / buitenschoolse opvang / peutergroep) en de leeftijdsgroep te herkennen is.

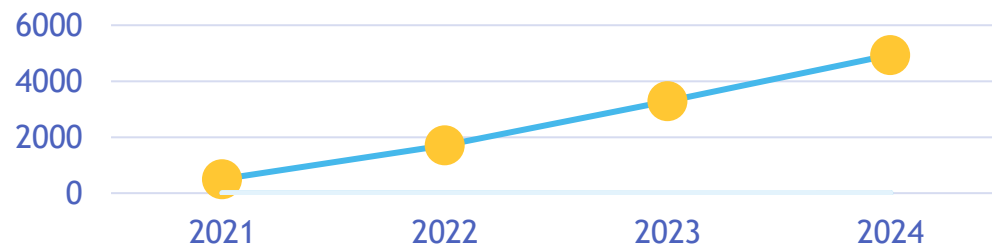
Verspreiding 4.984 PiB-locaties over Nederland; hoe donkerder, hoe meer per gemeente

Het **aantal organisaties** dat gebruik maakt van Pedagogische praktijk is in 2024 toegenomen van 45 tot **51**.

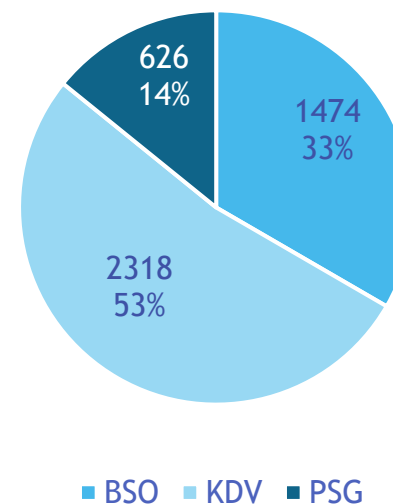
De vragen die we met deze gegevens willen beantwoorden:

1. Hoe worden de verschillende **doelen en subdoelen** van pedagogische kwaliteit door de organisaties beoordeeld?
2. Hoe staat het met beoordeling van **interactievaardigheden**?
3. Wat kunnen we vanuit de data zeggen over **vroeg- en voorschoolse educatie**?

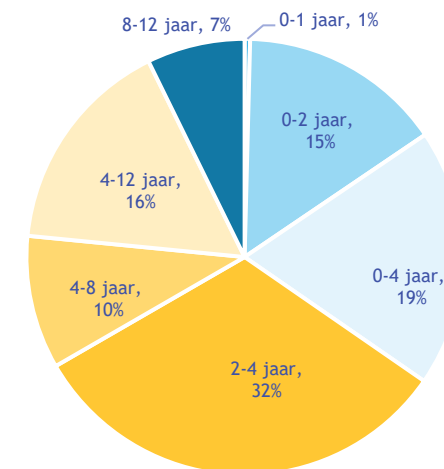
- In 2024 hebben **4939** groepsbeoordelingen van één of meer van de aspecten van pedagogische kwaliteit plaatsgevonden van in totaal **4419** verschillende groepen. Dat werd gedaan door **674** observators.
- De meest geobserveerde groepen waren kinderdagverblijfgroepen (KDV). We onderscheiden verder buitenschoolse opvang (BSO) en Peuter(speel)groepen (PSG).
- Bijna een derde van het aantal geobserveerde groepen (1416) was een groep voor **2-4 jaar**.
- Het aantal groepsbeoordelingen in 2024 is toegenomen met 50% ten opzichte van 2023

2024: soort opvang
aantal groepen, percentage

2024
leeftijd, percentage

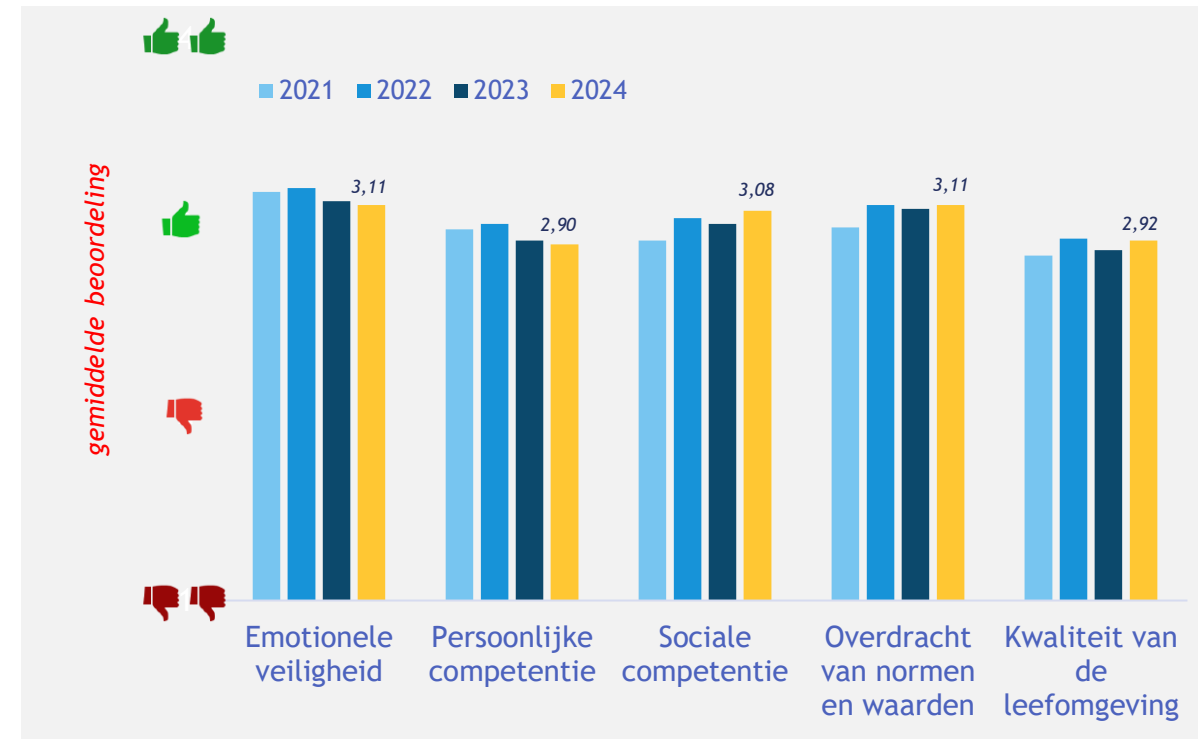
Hoe worden de verschillende doelen en subdoelen van pedagogische kwaliteit beoordeeld?

doelen

Gemiddeld over alle groepen werd ook in 2024 het doel **emotionele veiligheid** het hoogst beoordeeld, dit jaar vergezeld door **overdracht van normen en waarden**.

De overige doelen werden minder hoog beoordeeld, waarbij **persoonlijke competentie** het laagst werd beoordeeld.

De gemiddelden zijn in 2024 voor de overige doelen iets gestegen.

Hoe worden de verschillende doelen en subdoelen van pedagogische kwaliteit beoordeeld?

subdoelen

De subdoelen zijn in deze tabel afgebeeld in volgorde van waardering van hoger (boven) naar lager (beneden). Pijltjes geven de verschuiving in deze volgorde aan ten opzichte 2023: 1 pijltje omhoog betekent 1 plaats in rangorde gestegen, 2 pijltjes 2 plaatsen, etc.

	emotionele veiligheid	persoonlijke competentie	sociale competentie	overdracht van normen en waarden	kwaliteit van de leefomgeving	doel
hoger->	<ul style="list-style-type: none"> De beroepskrachten communiceren met de kinderen 	<ul style="list-style-type: none"> Er is wederzijdse interactie tussen beroepskrachten en individuele kinderen 	<ul style="list-style-type: none"> De kinderen zijn deel van de groep 	<ul style="list-style-type: none"> Beroepskrachten vervullen een voorbeeldfunctie in spreken en handelen 	<ul style="list-style-type: none"> Ruimte en inrichting (buitenruimte) 	
↑	<ul style="list-style-type: none"> Er heerst een ontspannen, open sfeer in de groep 	<ul style="list-style-type: none"> De beroepskrachten ondersteunen en stimuleren de ontwikkeling van (individuele) kinderen 	<ul style="list-style-type: none"> De beroepskrachten ondersteunen de kinderen in hun onderlinge interactie 	<ul style="list-style-type: none"> Afspraken, regels en omgangsvormen zijn herkenbaar aanwezig en worden toegepast 	<ul style="list-style-type: none"> Ruimte en inrichting (binnenruimte) 	
↑	<ul style="list-style-type: none"> De beroepskrachten hebben een vertrouwde relatie met de kinderen 	<ul style="list-style-type: none"> Kinderen hebben de mogelijkheid om (leer)ervaringen op te doen 		<ul style="list-style-type: none"> Oefenen van gedeelde verantwoordelijkheid en respectvol samenzijn 	<ul style="list-style-type: none"> Programma en activiteiten 	
↓	<ul style="list-style-type: none"> Er is informatieoverdracht en -uitwisseling tussen ouders en beroepskrachten 					
↓	<ul style="list-style-type: none"> Er is continuïteit van beroepskrachten op de groep 					
<-lager						

doel

subdoel

hoger->

Gemiddelde beoordeling

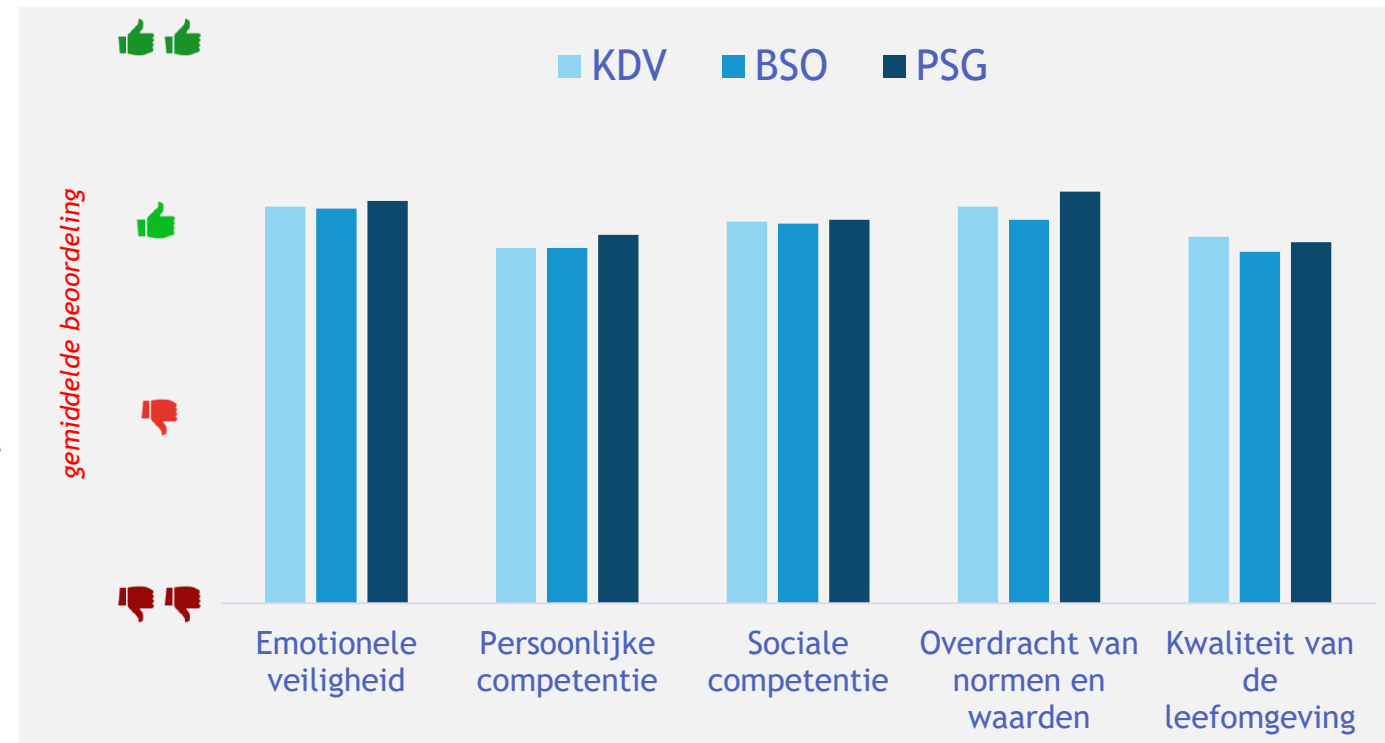
<-lager

Zijn er verschillen tussen de soorten kinderopvang?

Peuterspeelgroepen werden hoger beoordeeld op vrijwel alle aspecten van pedagogische kwaliteit, **buitenschoolse opvang** en **kinderdagverblijven**.

Op alle aspecten van pedagogische kwaliteit waren de verschillen klein maar wel significant*.

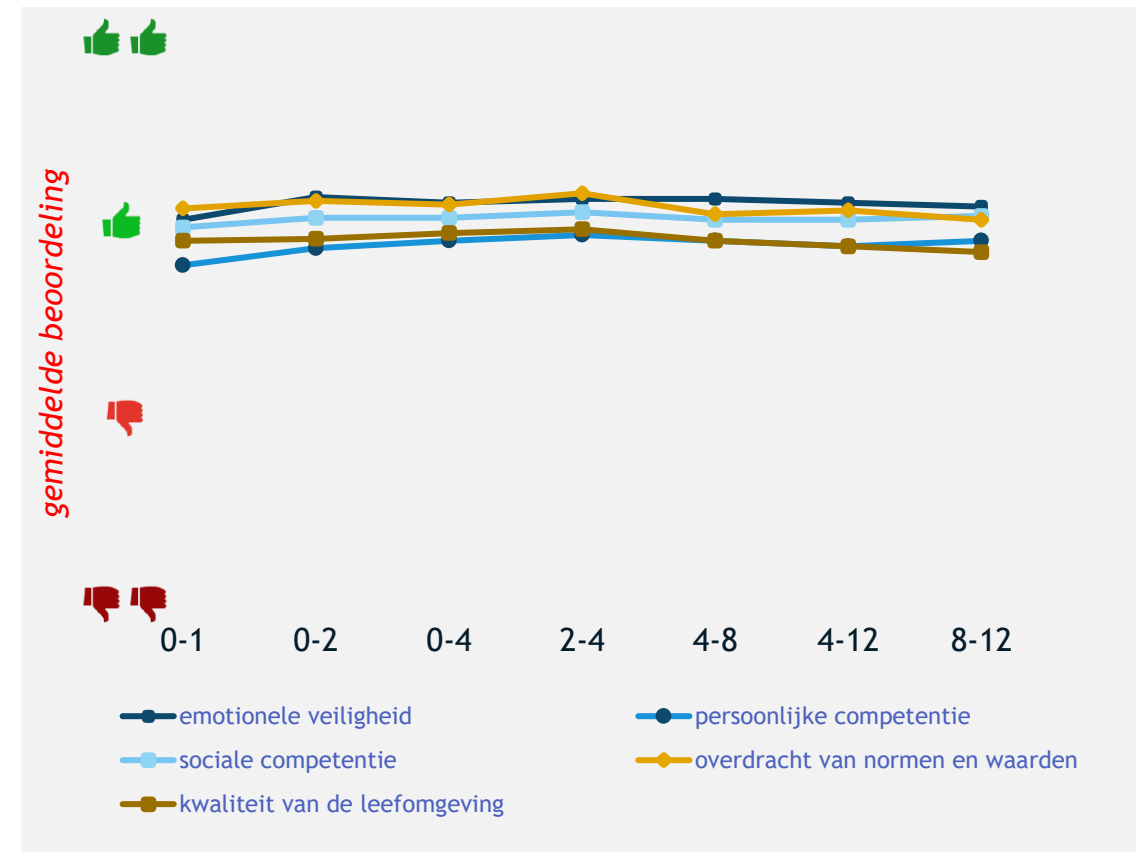
Er zijn geen veranderingen ten opzichte van 2023

Zijn er verschillen tussen leeftijdsgroepen?

De groep 8-12 werd ook deze keer over alle aspecten van pedagogische kwaliteit gemiddeld hoger beoordeeld. De gemiddeld laagst beoordeelde groep bestond uit kinderen in de leeftijd van 0-4.

Op alle aspecten van pedagogische kwaliteit waren de verschillen tussen leeftijdsgroepen eveneens significant maar erg klein*.

Is er vooruitgang bij herhaald meten?

Schaal	Correlatie 2023-2024	n	Gem 2023	Gem 2024	t	Cohen's d
Emotionele veiligheid	0,23**	3536	3,14	3,16	2,60**	0,04
Persoonlijke competentie	0,26**	2816	2,91	2,91	-,03	0,00
Sociale competentie	0,30**	1531	3,01	3,06	4,73**	0,12
Overdracht van normen en waarden	0,22**	1760	3,08	3,11	2,84**	0,07
Kwaliteit van de leefomgeving	0,35**	2920	2,91	2,96	6,85**	0,13

Bij alle groepen die in 2023 en 2024 werden geobserveerd is er sprake van significante vooruitgang op elk van de doelen van PiB. Met name **kwaliteit van de leefomgeving** en **sociale competentie** zijn verbeterd bij deze groepen.

Over welke interactievaardigheden hebben we het?

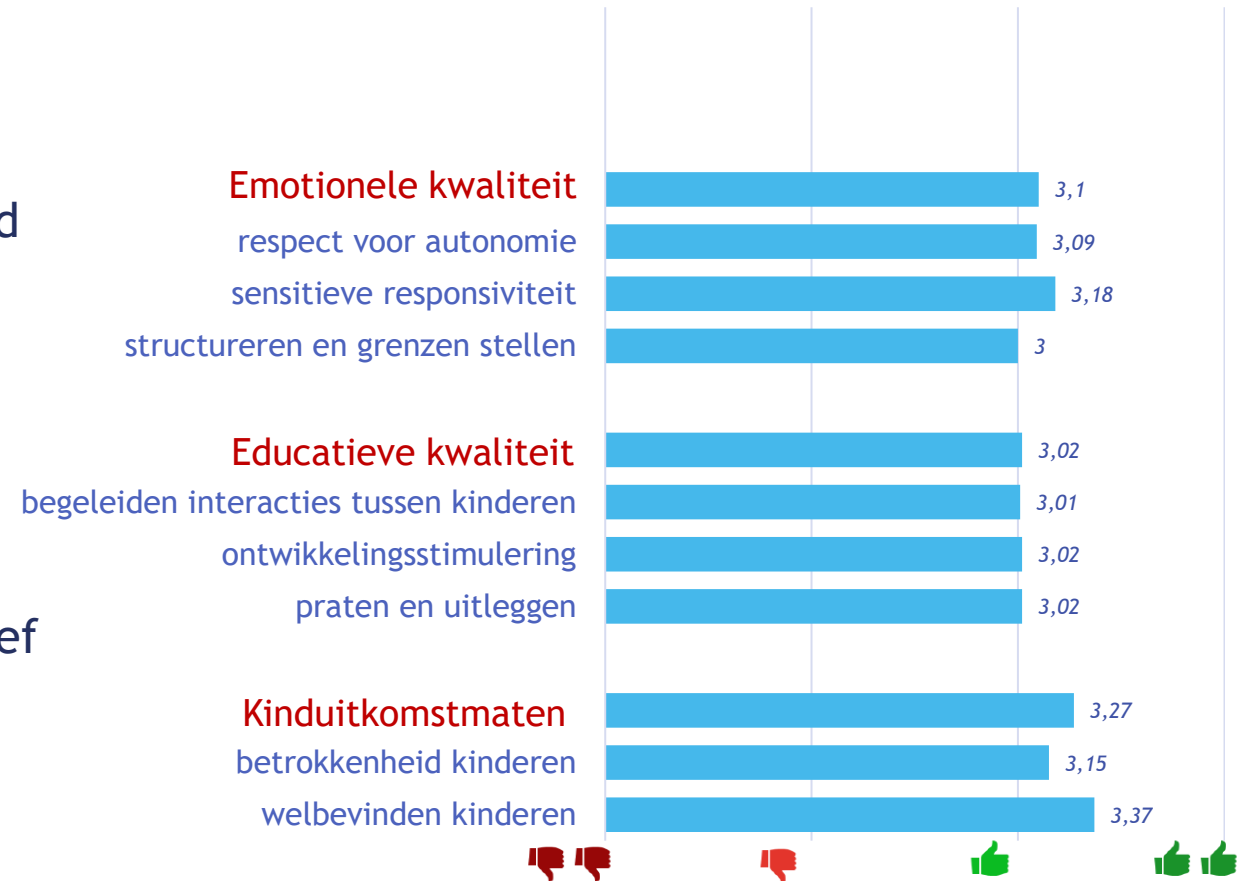
schaal	omschrijving
emotionele kwaliteit	Emotionele proceskwaliteit gaat over de wijze waarop medewerkers kindvolgend en responsief zijn in hun interacties, een positieve sfeer creëren in de groep en daarbinnen een duidelijke structuur bieden en grenzen stellen zodat kinderen hun autonomie kunnen ontwikkelen.
educatieve kwaliteit	De educatieve kwaliteit omvat de ondersteuning van de brede ontwikkeling van kinderen zodat zij hun persoonlijke competenties (verder) kunnen ontwikkelen. Het stimuleren van spel en exploratie , het bieden van een rijk taalaanbod en het geven van ondersteunende feedback bevordert de cognitieve en taalontwikkeling van kinderen.
kinduitkomstmaten	Maten voor de 'uitkomst' van het zorg- en opvoedingsproces in de kinderopvang, dat wil zeggen de maten die het welbevinden en de ontwikkeling van de kinderen weergeven.

Hoe worden de interactievaardigheden van pedagogische kwaliteit beoordeeld?

Gemiddeld over alle groepen werden in 2024 de kind uitkomstmaten, en dan met name het **welbevinden van kinderen** het hoogst beoordeeld.

Alle onderscheiden interactievaardigheden werden op zijn minst voldoende beoordeeld.

Sensitieve responsiviteit onderscheidde zich positief binnen de aspecten van emotionele kwaliteit.

Zijn er verschillen tussen de soorten kinderopvang?

Peuterspeelgroepen werden hoger beoordeeld op de verschillende interactievaardigheden.

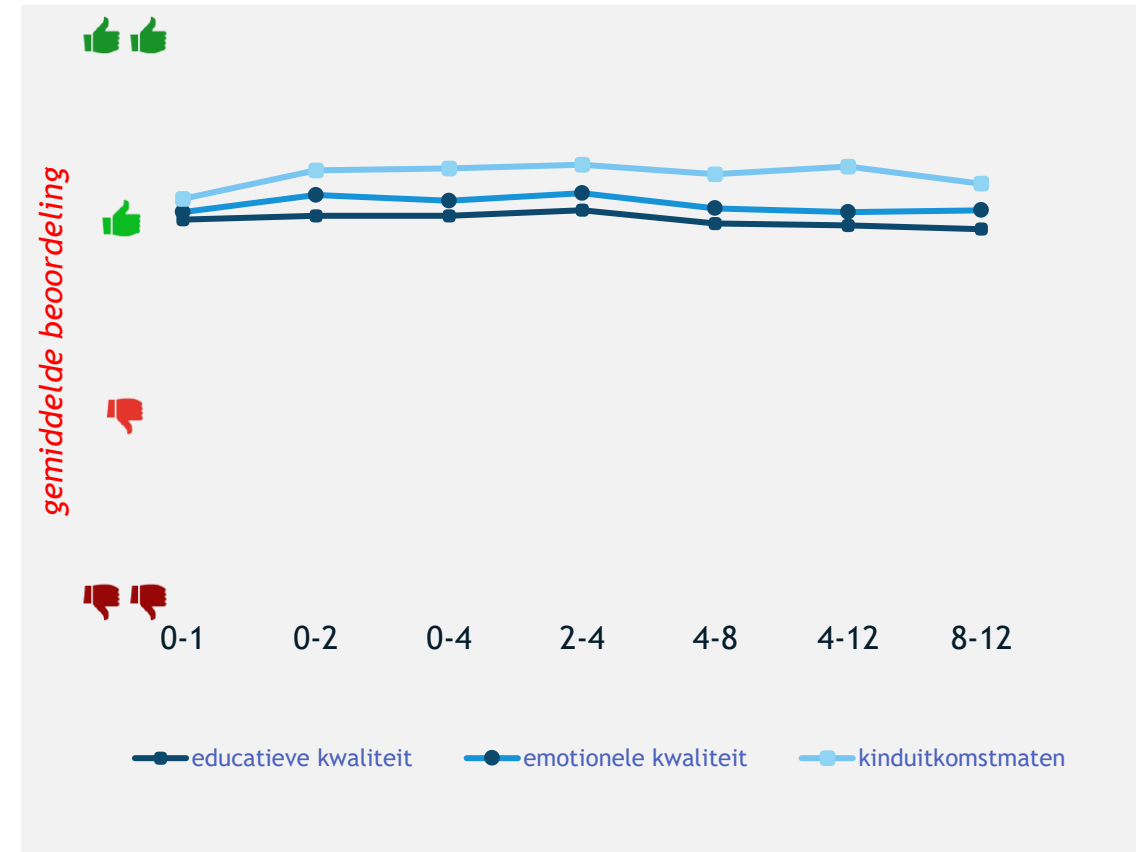
De **BSO-groepen** werden lager beoordeeld dan de twee andere soorten opvang

Zijn er verschillen tussen leeftijdsgroepen?

De grootste variëteit werd gevonden binnen het aspect van kind uitkomstmaten. Hier scoorden zowel de allerjongsten als oudste groepen lager.

Op alle hoofdaspecten van interactievaardigheden tussen leeftijdsgroepen significant maar erg klein*.

Hoe is er naar VE gekeken?

- Sommige PiB-observatie-items werden gelabeld als VE-item en gehercodeerd als wel of niet geobserveerd.
- Sommige niet-observeerbare items die wel na te vragen waren werden toegevoegd aan de observatie
- De items werden toebedeeld aan 4 aspecten van Voor- en vroegschoolse Educatie

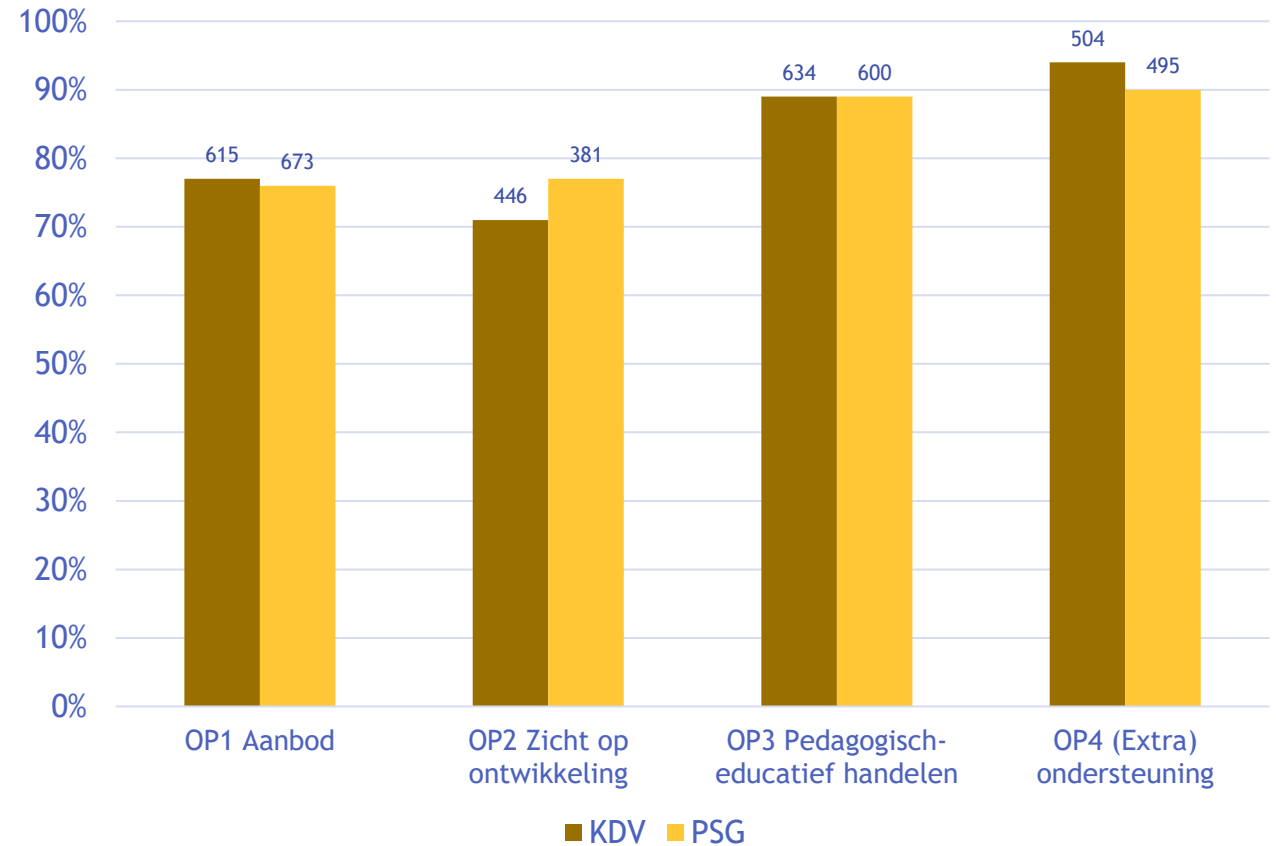
Voor- en vroegschoolse Educatie, aspecten

OP1	Het aanbod bereidt de kinderen voor op vervolgonderwijs en de samenleving.
OP2	De organisatie volgt de ontwikkeling van de kinderen en biedt waar nodig passende begeleiding en extra ondersteuning.
OP3	Het pedagogisch-didactisch handelen van de medewerkers is afgestemd op de voortgang in de ontwikkeling van de kinderen en draagt eraan bij dat kinderen een ononderbroken ontwikkelingsproces kunnen doorlopen.
OP4	De kinderen krijgen voldoende tijd om zich het aanbod eigen te maken.

Er waren in 2024 644 en 604 beoordelingen van PIB-groepen die geormerkt waren als VE-groep.

Omstandigheden die te maken hebben met OP2 (Zicht op ontwikkeling) worden het minst vaak aangetroffen. Met name op kinderdagverblijven is dit net boven de 70%.

OP3 en OP4 scoren aanmerkelijk hoger.

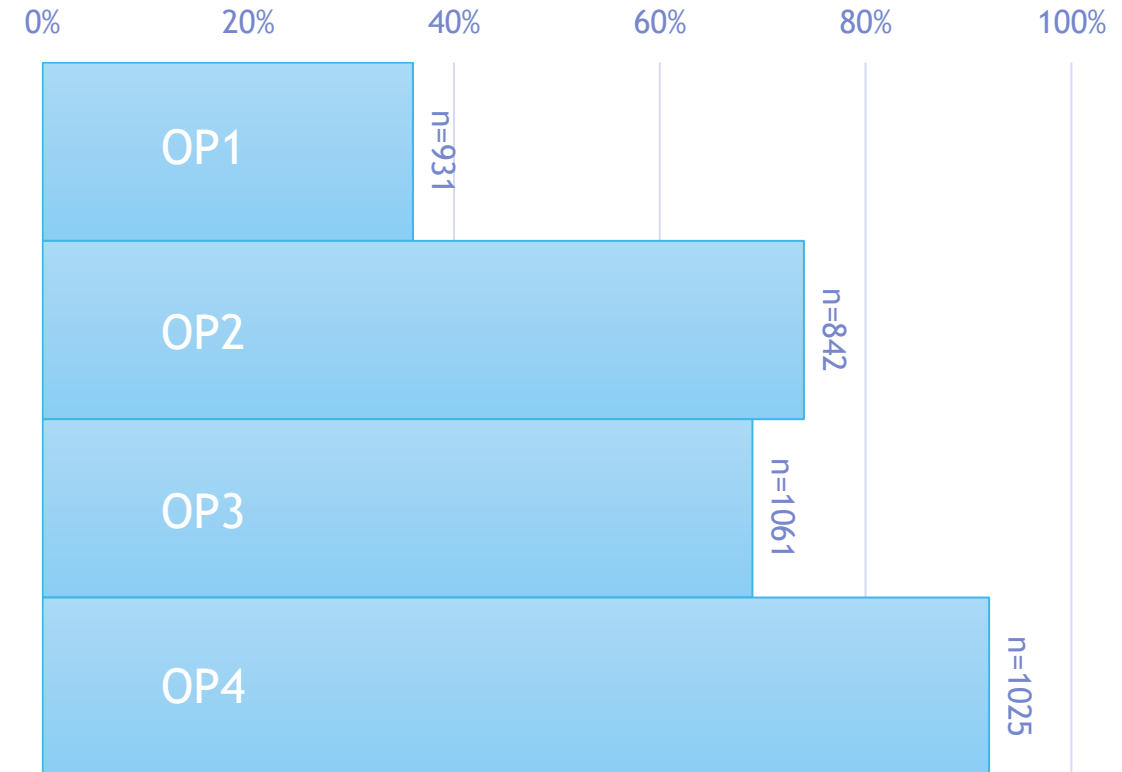
Voor- en vroegschoolse Educatie, minst scorende items

Er zijn **tenminste 2 muziekinstrumenten** aanwezig die kinderen makkelijk zelf kunnen pakken. En: Kinderen worden **gevarieerde soorten muziek** aangeboden.

De beroepskrachten beschrijven **concrete doelen en handelingen** voor VE-kinderen en kinderen die extra aandacht nodig hebben, op basis van observaties van de ontwikkelingsbehoeften van het kind en het kindvolgsysteem. Ze **evalueren** deze plannen en **stellen een plan indien nodig bij**.

In de ruimte is **informatie** aanwezig (pictogram, woord) waardoor kinderen **weten welke afspraken** of regels op die plaatsen en in de gehele ruimte gelden. De ruimte is voor kinderen hun eigen en vertrouwde omgeving.

De beroepskrachten bieden **passende steun** aan kwetsbare kinderen.

- Het aantal groepen waar PIB gebruikt wordt voor observatie van pedagogische kwaliteit is fors toegenomen in 2024, met 50% naar **4419 groepen**.
- Net als in het vorige rapport, werd **emotionele veiligheid** het meest vaak beoordeeld. Het wordt ook als van meest hoge kwaliteit beoordeeld. Met name hoog scoort de *communicatie tussen beroepskrachten en kinderen*. Even hoog van kwaliteit werd **overdracht van normen en waarden** beoordeeld, met name het subdoel *beroepskrachten vervullen een voorbeeldfunctie in spreken en handelen*
- De meeste verbeterkansen liggen bij **persoonlijke competentie** (kinderen de mogelijkheid bieden om (leer)ervaringen op te doen en bij **kwaliteit van de leefomgeving** (*programma en de activiteiten*).
- De doelen voor pedagogische kwaliteit worden op de **peutergroepen** het relatief hoogst gescoord.
- Uit de herhaalde meting bij dezelfde groepen in de periode 2023-2024 bleek een duidelijke vooruitgang op de doelen **kwaliteit van de leefomgeving** en **sociale competentie**.
- Alle onderscheiden interactievaardigheden werden op zijn minst voldoende beoordeeld. Met name het **welbevinden van kinderen** en **sensitieve responsiviteit** springen er bovenuit.
- Omstandigheden die te maken hebben met OP2 (Zicht op ontwikkeling) worden het minst vaak aangetroffen.

Meer informatie over PiB te vinden op de [website van het Expertisecentrum Kinderopvang](#).

Het Expertisecentrum Kinderopvang organiseert ontwikkelteams waarin men voor een specifiek onderwerp aan de slag gaat met het verzamelen en analyseren van bestaande informatie, wetenschappelijke inzichten en praktijkervaringen.

Groepsnamen: Kleuren en diertjes!

top10	Aantal	Naam
1	140	Blauw
2	130	Groen
3	66	Geel
4	61	Vlinders
5	54	VAKM
6	53	Oranje
7	51	Rood
8	43	Paars
9	31	KDP1
10	29	Vliegiers